

De Vlinderstichting is dé organisatie die de deskundigheid in Nederland en Europa over vlinders en libellen bundelt. We maken ons sterk voor het behoud en herstel van vlinders en libellen in Nederland en Europa, en ook voor de biodiversiteit in het algemeen. Hoe we dat afgelopen jaar, in 2024, hebben gedaan is te lezen in dit jaarverslag.

Kim Huskens

Wie, wat & hoe

Wij doen alles wat we kunnen om te zorgen dat over honderd jaar alle vlinder- en libellensoorten weer voorkomen waar ze van nature thuishoren. Onze kracht zit in kennis en inspiratie:

- 🦋 Wij zorgen dat wij weten hoe het met de vlinders en libellen gaat (monitoring) en wat ze nodig hebben (ecologisch onderzoek).
- 🦋 Op basis daarvan adviseren en inspireren wij beheerders – van natuur, boerenland, openbare ruimte en tuinen – om rekening te houden met vlinders en libellen.
- 🦋 Daarvoor ontplooien wij activiteiten en voeren wij projecten uit.

Mede mogelijk gemaakt door ...

Ons werk is mogelijk mede dankzij financiële bijdragen van onze trouwe donateurs, waar wij heel blij mee zijn. En ook door speciale (eenmalige) giften en erfenissen. Deze bijdragen weten wij elk jaar ongeveer te vertienvoudigen met projectfinancieringen van – vooral – overheden, maar ook van ngo's en bedrijven. Daarbij geven wij onafhankelijk advies en behouden – in

formeel zin – onze onafhankelijke positie en rechten als rechtspersoon. De door ons ontwikkelde kennis en adviezen publiceren we zo veel mogelijk op onze website, in ons tijdschrift *Vlinders*, in wetenschappelijke artikelen of elders. Wij zouden onze projecten niet kunnen uitvoeren zonder hulp van de opdrachtgevers, subsidiegevers als het Cultuurfonds en de Nationale Postcode Loterij en natuurlijk onze talloze vrijwilligers. Dank hiervoor!

Medewerkers

De Vlinderstichting blijft groeien. Op ons kantoor in Wageningen werkten op 1 januari 39 medewerkers waarvan 31 in vaste dienst; in totaal 29,2 fte. De medewerkers werden in Wageningen ondersteund door elf vrijwilligers, waarvan er zes helpen bij het verzorgen van de vlinderkweek. Op www.vlinderstichting.nl/medewerkers leest u meer over iedereen die bij ons in dienst is. 22 studenten liepen stage bij ons of deden een afstudeervak. En we hebben een groot aantal Groene Trainees (jongeren tussen 16 en 30 jaar) begeleid.

Bestuur

Titia Wolterbeek, directeur/bestuurder

Raad van Toezicht 2024

De Raad van Toezicht bestaat uit vijf leden. Op 31 december waren dat: Margriet Rouhof (TenneT, voorzitter), Jan Willen Erisman (Universiteit Leiden), Michaela van Wasse-naer (HIP Nederland), Rob Wortelboer (EY) en Bas Rüter (Landschap Noord-Holland).

Financiën en administratie

Het financieel jaarverslag wordt in juni vastgesteld door de Raad van Toezicht. Daarna wordt het gepubliceerd op onze website en in het augustusnummer van *Vlinders*.

Groei achterban 2024

Het aantal donateurs op 31/12/2024 was 5.774. De groei van ons bereik via de social media zet door. Telden we eind 2023 bijna 90.000 volgers, waren het er op 1 januari 2025 95.258, verdeeld over:

[Facebook](#) 37.095
[Instagram](#) 26.355
[X \(Twitter\)](#) 17.700
[LinkedIn](#) 9830
[Mastodon](#) 497
[Bluesky](#) 1290
[Threads](#) 2491

Daarnaast ontvingen eind 2024 44.749 mensen onze [digitale nieuwsbrief](#). Ook werd in 2024 de podcast [Toekomst voor Natuur](#), gemaakt door Anthonie Stip voor De Vlinderstichting, zo'n 100.000 keer beluisterd.

Projecten

Op de volgende bladzijden geven wij een beeld van enkele projecten waar we in 2024 aan hebben gewerkt. Opvallend is dat er bij veel projecten wordt samengewerkt met andere partijen. Samen kom je verder! Bij elk stuk staat de naam van de medewerker vermeld die meer kan vertellen over het project.

Bestrijdingsmiddelen in natuurgebieden

Door diverse partijen is inmiddels aangetoond dat bestrijdingsmiddelen niet uitsluitend blijven in de gebieden waar ze worden toegepast. In het oppervlaktewater, maar ook in planten in natuurgebieden worden diverse stoffen gevonden. Wat nu precies de effecten van die middelen zijn op de biodiversiteit is onbekend. Daarom is De Vlinderstichting een onderzoek gestart om in eerste instantie te onderzoeken welke stoffen, met welke concentraties, er in Natura 2000-gebieden voorkomen. Vervolgens worden deze condities nagebootst in het laboratorium om daarop verschillende soorten vlinders te kweken. Zo kan er gekeken worden wat de effecten zijn op de ontwikkeling van de rupsen tot aan de vlinder, maar ook naar het voortplantingssucces. Het onderzoek wordt mogelijk gemaakt door het Adessium Foundation.

- Koen Verhoogt

Assessment to planning Libellen

Orthetrum nitidulipes, een soort van mediterraan gebied.

Als vervolg op de nieuwe Europese Rode Lijst Libellen is er met een groot aantal Europese libellenkenners nagedacht over wat de bedreigingen voor libellen zijn, wat er nodig is om de bedreigde soorten beter te beschermen en wat de belemmeringen zijn voor de bescherming van Europese libellen. Hierbij is vooral aandacht besteed aan de soorten van vennen en hoogvenen, zowel in het laagland als in het noorden en de bergen, en aan de soorten van mediterrane beekjes. De huidige Europese regelgeving sluit slecht aan bij de bedreigde libellensoorten. Er is weinig overlap tussen de bedreigde soorten en de soorten die beschermd zijn door de Habitatrichtlijn. Voor de bescherming van het zoete water bestaat de Kaderrichtlijn Water, maar juist veel van de zoetwaterhabitats waar de bedreigde libellensoorten voorkomen vallen

daar niet onder doordat ze te klein zijn. Er is de komende jaren een versterking van de kennis over libellen nodig, bescherming van de kritieke leefgebieden en een versterking van de regelgeving om kleine zoetwaterhabitats te beschermen. - Roy van Grunsven

Europese Rode Lijst Dagvlinders

Euchalcia chlorocharis komt voor op de Balkan. Er kan voor deze soort nog geen Rode Lijst-status worden bepaald.

De Europese Rode Lijst voor dagvlinders is gemaakt door een samenwerkingsverband tussen IUCN, Butterfly Conservation Europe en De Vlinderstichting. Voor deze Rode Lijst zijn alle 501 Europese dagvlinders beschouwd. Hiervan zijn er 442 echte Europese soorten (soorten die het grootste deel van hun verspreiding in Europa hebben). Er is één soort officieel uitgestorven (en meteen ook wereldwijd): het Madeira groot koolwitje *Pieris wollastoni*. Daarmee is dit de eerste Europese vlinder die is uitgestorven. 65 soorten zijn bedreigd in Europa plus 60 'Near Threatened'. Dit zijn er duidelijk meer dan op de vorige Rode Lijst uit 2010. Dit komt vooral doordat in Noord-Europa soorten nu steeds meer te lijden krijgen onder de klimaatopwarming. Ze kunnen geen kant op: naar het noorden ligt de IJssel, en hogere bergen zijn er ook niet. In het Middellandse Zeegebied beginnen natuurbranden een steeds belangrijkere bedreiging te vormen, ook een gevolg van de klimaatopwarming en alles wat daarmee samenhangt. - Chris van Swaay

Europese Rode Lijst Nachtvinders

In Europa komen ongeveer 10.000 soorten nachtvinders voor. De Vlinderstichting is samen met de IUCN, Butterfly Conservation UK en Butterfly Conservation EU in de afrondende fase met het bundelen van alle kennis in een Europese Rode Lijst voor de macronachtvlinders. Hierin behandelen we

de 3200 soorten macronachtvlinders en krijgen we onder andere inzicht in bedreigingen die ervoor zorgen dat een deel van de nachtvinders Europees achteruitgaan, zoals klimaatverandering en lichtvervuiling. In het westen van Europa kunnen we een redelijk overzicht van soorten creëren dankzij de actieve nachtvlindermonitoring. Vooral in het oosten van Europa kan de nachtvlindermonitoring nog beter; daar weten we van enkele honderden soorten überhaupt nog niet hoe het met ze gaat. Een voorbeeld is *Euchalcia chlorocharis* die lokaal in de Balkan voorkomt. Er valt dus ook nog veel te winnen! - Jurriën van Deijk

Biodivers Akker Mozaïek

Bloei op BAM-akker ondanks oogst.

Zingende veldleeuweriken, zoemende hommels, waar zie je dat nog op akkers? Het Biodivers Akker Mozaïek (BAM) brengt daar verandering in. De Vlinderstichting helpt mee aan de ontwikkeling van dit nieuwe akkerbouwconcept, bedacht door Sander Bernaerts en Ben Koks voor 'Rotterdam de Boer op'. In 2024 werden elf BAM-akkers in Gelderland en Zuid-Holland gemonitord op bloembezoekende insecten. De resultaten waren uitzonderlijk. Ondanks dat 2024 een slecht jaar was voor bloembezoekende insecten, telden we gemiddeld 53 bloembezoekers per transecttelling (500 m²) in een BAM-akker met uitschieters tot ruim 150 per transecttelling. Ter vergelijking: in 2021 en 2022 telden we in de Achterhoek in productief kruidenrijk grasland gemiddeld 11 bloembezoekers per transecttelling en 17 bloembezoekers in extensief kruidenrijk grasland. De BAM-akkers steken daar in 2024 ruimschoots bovenuit. Gemiddeld zagen we in vier bezoeken 25 soorten. Het lijkt erop dat het Biodivers Akker Mozaïek kansrijk is voor landbouw en natuur. We blijven eraan werken! - Anthonie Stip

Beschermingsfonds

Dankzij giften van natuurliefhebbers aan het [Vlinderstichting-beschermingsfonds](#) kan De Vlinderstichting doelgericht werken aan herstel van vlinders en libellen die het moeilijk hebben. In 2024 deden we dat onder andere door beheeradvies te geven voor de veldparelmoervlinder op Voorne, de groene glazenmaker in de Krimpenerwaard en het gentiaanblauwtje op het Wapserveld. Ook werken we aan herstelmaatregelen voor het leefgebied van de bruine eikenpage in Limburg. Gerichte zoekacties met vrijwilligers leidden tot de vondst van nieuwe vindplaatsen. Samen met terreinbeheerders en vrijwilligers en mede dankzij gulle gevers maken we het verschil voor soorten in de knel. - Anthonie Stip

BIMAG

Het Boeren Insecten Monitoring Agrarisch Gebied loopt vanaf 2019 en is een samenwerking tussen LTO Noord, BoerenNatuur en De Vlinderstichting. Doel van het project is om inzicht te krijgen in het voorkomen van nachtvlinders in het agrarisch gebied en te onderzoeken welke natuurmaatregelen die deelnemende boeren nemen een positief effect hebben op nachtvlinders. Iedere deelnemer krijgt drie LedEmmers waarvan één op het erf wordt geplaatst, één op een gangbaar perceel en één in een natuurmaatregel. In de afgelopen vijf jaar hebben meer dan tweehonderd verschillende deelnemers tellingen gedaan, verspreid over het hele land. Over de trend van de nachtvlinders in het agrarisch gebied kan door de relatief korte looptijd van het project nog niet veel worden gezegd, maar er zijn wel al mooie andere resultaten naar voren gekomen. Zo zijn 560 van de ongeveer 860 soorten Nederlandse macronachtvlinders binnen het project waargenomen, waarvan gemiddeld meer dan 400 soorten per teljaar. Ook blijkt dat in de terreinen met natuurmaatregelen meer soorten en ook meer exemplaren worden gevangen dan op gangbare percelen. - Rik Wever

Klepelen

Er was in 2024 veel discussie over de nieuwe gedragscode voor de Unie van Waterschappen. De waterschappen willen kunnen blijven klepelen langs watergangen

en op dijken, met name vanwege kosten en veiligheid. De Vlinderstichting voerde voor de Unie van Waterschappen een literatuurstudie uit waarin we de effecten van verschillende maaimethoden met elkaar vergeleken. Er werden ruim honderd wetenschappelijke publicaties voor geanalyseerd. Klepelen blijkt de maaimethode met de grootste negatieve effecten op insecten, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren. Ook de schijvenmaaier en messenbalk hebben effect, maar beduidend minder dan klepelmaaiers. Ons advies en dringende oproep is dan ook: stop met klepelen, start met biodivers beheer. - Anthonie Stip

Kennisspecial (SoortenNL)

Bij de Kennisspecial kwamen veel jongeren bij elkaar om samen de natuur in te gaan.

Als onderdeel van het Groen Traineeship is voor het derde jaar op rij de Kennisspecial georganiseerd door SoortenNL. Een gratis cursus voor jongeren tussen de 16 en 30 jaar oud bestaande uit avondlessen, creatieve en educatieve weekendopdrachten, een introdag over het strand en in de duinen, een slotdag in Weerribben-Wieden en organisatiebezoeken. Tijdens dit Traineeship leren ze niet alleen over vlinders en libellen, maar ook het herkennen en beschermen van andere soortgroepen in Nederland: insecten, zoogdieren, amfibieën, vogels, (korst)mossen en het zoetwaterleven. Allemaal in combinatie met thema's zoals habitat, natuurbeheer, klimaat en stikstof. - Amber van Amsterdam & Ingeborg van Es

InsectsCount: Bloembezoekende insecten tellen op boerenland

Het Europese project SHOWCASE belicht de meerwaarde van het combineren van landbouw, biodiversiteit en ecosysteemdiensten om boeren te helpen met de integratie van biodiversiteit in landbouwpraktijken. Een van de manieren is het betrekken van

boeren en andere burgers bij die biodiversiteit door het verzamelen van waarnemingen. De Vlinderstichting ontwikkelde daartoe een nieuwe app: InsectsCount. Deze app is uniek in het combineren van verschillende kwaliteiten: actieve communicatie tussen waarnemers binnen een afgebakend gebied, gestandaardiseerd tellen op soortniveau voor gevorderden of per soortgroep voor beginners, informatie opnemen over landgebruik en opties voor meertalig gebruik. De app is in drie landen getest en daaruit bleek dat een actieve gebiedscoördinator essentieel is en dat het lastig wordt wanneer gebruikers al aan andere apps gewend zijn. Overigens is de broncode voor de app openbaar en beschikbaar voor verdere ontwikkeling.

- Michiel Wallis de Vries

Help de kommavlinder in Drenthe

Kommavlinder profiteert van aansluiting voortplantingsplekken met nectarbronnen.

In Drenthe is met subsidie van de provincie onderzocht hoe het staat met de bedreigde kommavlinder in Drenthe en wat er gedaan kan worden aan herstel. Stikstofdepositie tast de habitatkwaliteit van natuurgebieden op verschillende manieren aan. Verslechtering van de voedselkwaliteit voor de rupsen lijkt nu voor kommavlinder niet de grootste bedreiging. De oorzaak moet eerder worden gezocht in twee andere doorwerkingen van de hoge stikstofdepositie: de afname van het nectaraanbod uit bloeiende kruiden en het versneld dichtgroeien van de open vegetatie die voor deze soort zo belangrijk is. De afname van het nectaraanbod is de laatste jaren versterkt door de extreme droogte in voorjaar en zomer. Juist in deze jaren zijn er populaties verdwenen. Aanbevolen wordt om te zorgen voor een betere aansluiting tussen de voortplantingsplekken op de heide en goede nectarbronnen in de directe omgeving. - Michiel Wallis de Vries